

Rozhovor, který se odehrál v pracovně pana profesora, nakonec dalece předčil všechna očekávání. Mou prosbu přijal profesor Firbas velmi vstřícně, ani navržené téma neodmítl a já jsem v něm našel skutečně skvělého školitele. Během naší rozmluvy navíc vyšlo najevo, že pan profesor je, stejně jako já, věřící, což ještě doplnilo mozaiku toho, jak jsem ho do té doby měl možnost poznávat.

Nakonec bych chtěl vzpomenout ještě jedno období, kdy jsem se mohl s profesorem Firbasem osobně setkávat. Bylo to na jaře roku 2000, kdy jsem dokončoval svou diplomovou práci. Byl již vážně nemocen a já jsem k němu docházel domů na konzultace. Mluvili jsme spolu o různých, často nejen lingvistických problémech, ale nemohl jsem se zbavit pocitu, že pana profesora obtěžuji a okrádám o jeho drahocenný čas. Ujišťoval mne, že si s tím nemám dělat starosti, a dával najevo, že má z podobných setkání radost. Místo aby vyhledával klid a odpočinek, mne naopak ještě povzbuzoval a nejdoudu dodával odvalu v mé práci i v osobním životě. Jsem za to všechno jemu i jeho paní velice zavázán.

Profesor Firbas pro mne navždy zůstane jedním z lidí, na které se nezapomíná. Jsem šťastný, že jsem ho mohl osobně poznat a že to byl on, kdo mne uvedl do světa jazykovědy. Vnímám jako privilegium, že jsem se mohl ve svém životě setkat s takovým člověkem, jako byl profesor Jan Firbas.

prof. PhDr. František Daneš, DrSc.

Osobnost Jana Firbase

Velké vědecké dílo i činnost pedagogickou našeho zesnulého kolegy a přítele po zásluze zhodnotili moji předřečníci. Já bych je nom rád řekl několik upřímných slov o Janu Firbasovi jako vzácném a mimořádně cenném člověku.

Kdybych měl tuto osobnost pregnantně vystihnout, zvolil bych dvě slova: opravdovost a věrnost – v osobním přesvědčení, v zásadách, v práci i v lidských vztazích. Hodilo by se vztáhnout na ni výrok Jana z Tarsu, většinou citovávaný latinsky: „Scio, cui credidi“ („Vím, komu jsem uvěřil“). Jan Firbas byl věrný – neokázale, ale zato

pevně – jak staré vzácné česko-bratrské víře svého rodu (přes všechny ústrky, které musel proto zažít), tak lingvistickému učení Pražské školy, především myšlenkám Viléma Mathesia a Josefa Vachka (svého učitele). Po celou dobu zůstával Firbas věrný zvolenému tématu a zpracovával a rozpracovával je s obdivuhodnou soustavností a pracovitostí. Byl to jistě člověk vážný, ovšem v tom smyslu, že nesmírně vážně pojímal lidský život. Rozhodně však přitom nebyl člověk smutný – naopak, byl povahy vnitřně radostné, dovedl být veselý i jemně humorný, byl přátelský, měl lidi rád.

Ještě nedlouho před svým skonek, který většinu z nás tak překvapil a zaskočil, odpovídal na jeden z mých dopisů v duchu zcela odborném, věcném, bez sebemenšího náznaku jeho neblahého stavu. Ve svém smutečném projevu k úmrtí Viléma Mathesia, který pracoval na svém celoživotním velkém díle za nesmírně těžkých zdravotních podmínek, vzpomínal Jan Mukařovský na to, jak si jeho přátelé říkali mezi sebou, že tu jde o skutečné hrdinství. Nikdy to však neříkali před ním, neboť on by byl prý na to jistě řekl: nikoli hrdinství, jen prostá nutnost. A Mukařovský k tomu dodává hlubokou sentenci: „Skuteční hrdinové vždy pokládají svůj způsob jednání za jedině možný, a proto nijak výjimečně záslužný.“ Myslím si, že rys hrdinství můžeme spatřovat i u Jana Firbase. A není patrně náhoda, že i Mathesius nacházel oporu ve své evangelické víře. Uvádím to proto, že ač sám tuto zkušenost nesdílím, dobře vím, jak mnoho znamenala náboženská víra pro našeho zesnulého přítele.

Jan Firbas nás obdaroval vzorem neobyčejně cenného lidského života. Vzorem, který není snadné následovat.